

MUZEJSKE ČUVAONICE – KABINETI ČUDA ZA 21. STOLJEĆE (1. DIO): Uvod i povijesni razvoj ideje o muzejskim čuvaonicama

Share

≡ Kategorija: **Društvo**

🕒 Objavljeno: Četvrtak, 22 Kolovoz 2024 16:21

✍️ Piše: Lana Bunjevac

Zagrebački potres iz 2020. godine teško je ošteti brojne zagrebačke muzeje, od kojih su mnogi trenutno u fazi obnove i zatvoreni su za korisnike. Većina muzeja morala je stoga privremeno izmjestiti svoje zbirke, što je bio vrlo zahtjevan logistički posao, te se pitanje muzejskih čuvaonica još jednom pokazalo i više nego aktualnim. Dijelovi fundusa zagrebačkih muzeja trenutno se nalaze u skupim, iznajmljenim spremištima u **Jastrebarskom i Kerestincu**. Krajem 2020. u **Novom Petruševcu** izgrađena je čuvaonica kojom se koristi **Hrvatski prirodoslovni muzej**, a u svibnju ove godine otvorena je i čuvaonica **Etnografskog muzeja** u prostoru nekadašnje **Zemaljske uzorite pivnice u Kačićevoj**, no potrebe svih zagrebačkih muzeja za daleko su veće.

Većina muzeja u **Zagrebu** smještena je na prostoru Gornjeg i Donjeg grada, u povijesnim građevinama koje su zaštićena kulturna dobra ili u zgradama izvorno sagrađenim u druge svrhe (npr. bivše palače), pa su bilo kakve izmjene ili proširenja na njima gotovo nemoguća. Potres nas je upozorio koliko je važno pitanje izgradnje suvremenih muzejskih čuvaonica, koje neće biti tek puki objekti za skladištenje, već svojevrsni izložbeni prostori s konzervatorskim radionicama, laboratorijima, predavanjima za javnost i sl. Zastarjeli pristup čuvaonicama kao mjestima koja su nedostupna javnosti sve se više mijenja; donedavno zabranjeni muzejski prostori postaju prave turističke atrakcije, baš kao što su bili nekadašnji "kabineti čuda", pa otud i poveznica s naslovom.

Naime, u doba renesanse u **Europi** su se pojavili tzv. kabineti čuda, reprezentativne zbirke aristokracije i bogatih građana, koje su obuhvaćale raritete i zanimljivosti proizašle iz srednjovjekovnog folklora, humanističkog oživljavanja drevnih legendi te tehničkih i znanstvenih inovacija. Kabineti čuda sadržavali su razne predmete: od zlatnog i koraljnog nakita, preko nojevih jaja i rezbarija od

f
No

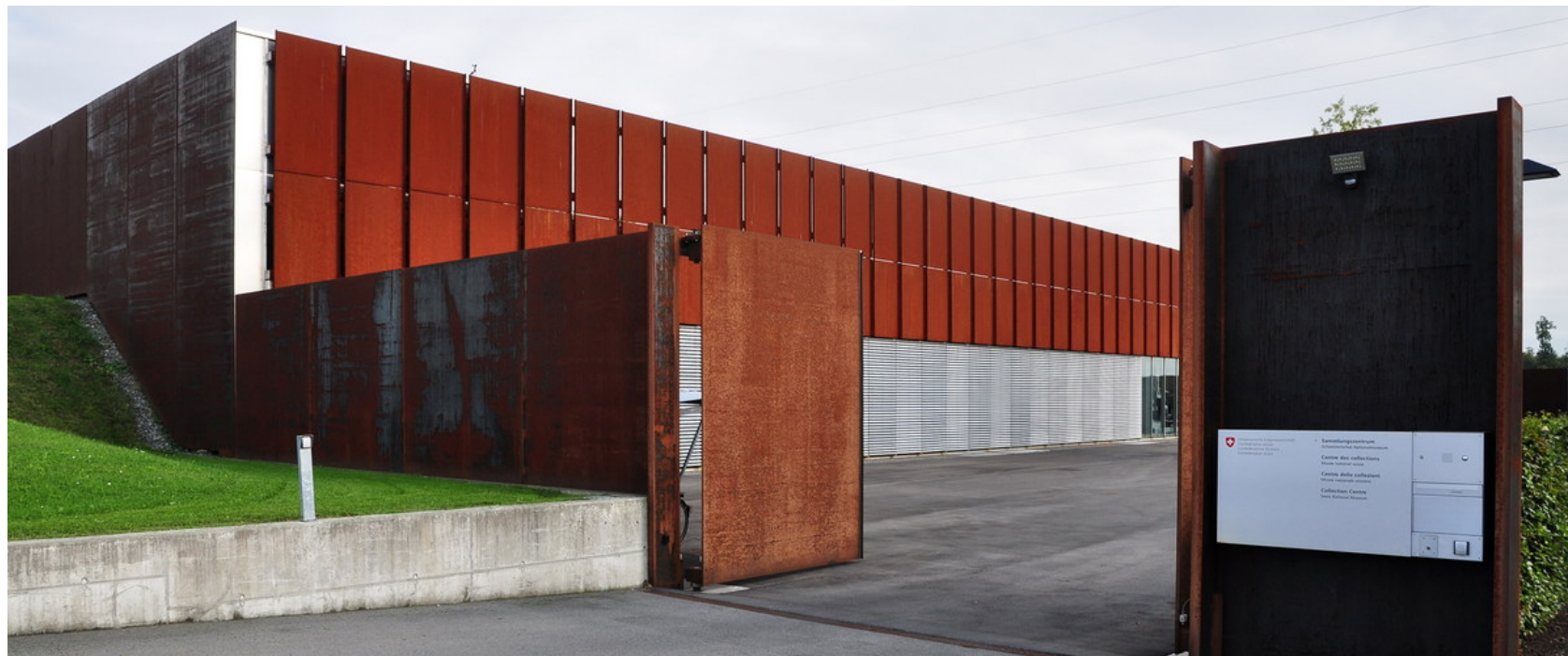
• MI
KA
ST
šv
Ba

• MI
KA
ST
piv
mi

• MI
KA
(4.
pri

• MI
KA
(3.
rje

• MI
KA
ST
mi

f

Kabinet čuda, kraj 17. stoljeca

bjelokosti do literature o alkemiji i kirurških instrumenata. Motivacija za stvaranje takvih kolekcija bila je prilika da vladari pokažu svoju moć, a takvi kabineti smatraju se prvim ozbiljnim kolekcijama predmeta, odnosno pretečom današnjih muzeja.

"Historijski razvoj muzeja i galerija počeo je u dvorovima magnata - vladara, knezova, aristokracije. Bogate zbirke, iz kojih su se kasnije razvili muzeji, bile su postavljene u starim historijskim zgradama, dvorovima, kurijama, obitavalištima njihovih vlasnika (...) Postav ovih bogatih i vrijednih uglavnom umjetničkih zbirki nije imao muzeološku tendencu. Ove zbirke bile su uglavnom reprezentacije njihovih vlasnika za dokaz njihove ekonomske snage, kulturne visine i moći.", zapisao je 1953. godine u **"Zborniku za muzejsku problematiku"** muzeolog **Antun Bauer** (ne miješati s nadbiskupom istog imena, op.a.).

Prema podacima istraživanja **Ivone Marić, Tee Rihtar Jurić i Dunje Vranešević** iz 2021. godine, u Zagrebu se nalazi čak 57 posto svih

muzejskih predmeta u Hrvatskoj. Podaci iz MDC-ova Registra iz travnja 2021. godine kazuju pak kako čuvaonice muzejske građe i

dokumentacije čine svega 10 posto udjela u cjelokupnoj površini prostora hrvatskih muzeja, a u pravilu se u njima nalazi najviše građe. U ovom serijalu koncentrirat ćemo se samo na zagrebačke muzeje, no omjeri su otprilike jednaki, štoviše, što je veći muzej tim više građe ima za čuvanje, a većina muzeja u stalnim postavima može prikazati tek oko dva posto svog cjelokupnog fundusa.

Prvi i najveći zagovaratelj zajedničke muzejske čuvaonice za zagrebačke muzeje bio je pokojni profesor i utemeljitelj Katedre za muzeologiju **Ivo Maroević** koji je model zajedničke čuvaonice predlagao još 1980-ih godina. Muzejska zajednica u Hrvatskoj pokušala se muzejskim čuvaonicama pozabaviti i desetljeće kasnije kad tadašnji voditelj **Strossmayerove galerije starih majstora HAZU Đuro Vandura** objavljuje prilog o čuvaonicama umjetnina pod nazivom Galerijski predmet u depou. Objavljen je u časopisu Informatica Museologica, no zbog povijesnih okolnosti i početka Domovinskog rata ni njegova nije naišla na velik odjek.

Jedan od onih koji je zagovarao ideju muzejskih čuvaonica bio je i **Želimir Laszlo**, jedan od autora Pred-projekta zajedničke čuvaonice za zagrebačke muzeje iz 2001. godine: "Profesor Ivo Maroević osmislio je opću koncepciju, ja sam bio zadužen za preventivnu zaštitu, a arhitektica Blanda Matica za arhitektonsko oblikovanje cijele zamisli", zapisao je u 55. broju časopisa Muzeologija Želimir Laszlo, muzejski savjetnik u mirovini.

Ni muzejska struka, a ni tadašnje političke strukture nisu prihvatile njihove ideje, no danas se stvari ipak mijenjaju. U 17. i 18. stoljeću posjet već spomenutom kabinetu čuda bio je povlastica odabranih, a ne pravo svih. Od posjetitelja se očekivalo divljenje, a ne kritičnost. Danas je muzej sve manje elitna ustanova; uživanje u kulturnim dostignućima nije više povlastica već pravo svakog čovjeka pa se tako mijenjaju i pristupi čuvaonicama kao pukim depoima nedostupnim javnosti, što ćemo kroz seriju tekstova pokazati i na nekim inozemnim primjerima dobre prakse.

Iako nedostatak prostora za muzejske čuvaonice nije samo zagrebački i hrvatski, već i svjetski problem, to je pogotovo izraženo u onim muzejima koji nisu namjenski građeni za muzeje, a što je, kako ćemo vidjeti u drugom dijelu ovog serijala, slučaj i kod većine zagrebačkih muzeja.

**Globus iz kabineta čuda Rudolfa II
1579**

Tekst je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz programa poticanja novinarske izvrsnosti

Share

loading